

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Кафедра географії та природознавства

*Вимоги та методичні рекомендації
до виконання і оформлення курсової роботи*

Спеціальність 103 Науки про Землю
Освітня програма «Науки про Землю»

Затверджено на засіданні кафедри
географії та природознавства

Протокол № 1 від 02.09.2019р.

Івано-Франківськ
2019

Основні вимоги до написання і оформлення курсової роботи

Курсова робота – це самостійне наукове дослідження, що забезпечує систематизацію знань студента з певної навчальної дисципліни, виявляє вміння застосувати їх у процесі аналізу конкретних проблем, сприяє розвитку навичок самостійної навчально-пізнавальної та експериментальної роботи. Вона виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних за час навчання та з метою вироблення умінь застосувати знання для комплексного вирішення фахових завдань.

Курсова робота повинна бути виконана на належному науково-теоретичному рівні.

Курсова робота повинна бути стилістичною, грамотно відредагованою та оформленою відповідно наведеним нижче вимогам. Вона комплектується у такій послідовності:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки
- список використаних джерел;
- додатки.

Бажано, щоб в курсовій роботі знайшли місце власні спостереження, висновки чи пропозиції з даного питання.

Курсова робота виконується на папері формату А4 (210x297 мм). Поля: ліворуч - 30 мм, праворуч - 10 мм, зверху - 15 мм, знизу - 20 мм. При написанні курсової роботи з використанням комп'ютерного набору використовується 1,5 інтервал, шрифт Times New Roman, кегль -14 пт. Обсяг тексту при комп'ютерному наборі складає 30-35 сторінок, а рукописного тексту – 35-40 сторінок.

Заголовки від тексту відділяються зверху та знизу трьома інтервалами. Перенос слів у заголовках не дозволяється. Крапка у кінці заголовку не ставиться. Назва розділів друкується прописними (великими) літерами, параграфів і пунктів — рядковими (малими). Заголовок розділу в тексті розміщується посередині рядка вверху сторінки, параграфу та пункту - з абзацу. Не дозволяється розміщувати заголовок унизу однієї сторінки, а текст починається з наступної.

У процесі написання тексту потрібно виділяти абзаци (1 см).

Оформлення наукового апарату є наочним свідченням вміння студента працювати над літературою та джерелами. Слід робити посилання на кожне запозичене положення чи точку зору. У ході цитування слід звірити текст і дати точний опис джерела, звідки взято цитату. Усі факти, положення, цитати, підрахунки, використані в курсовій роботі, повинні мати посилання на літературу, що була опрацьована.

Найбільш поширеними є посилання у тексті. У даному випадку посилання оформлюється у скороченому вигляді - береться в дужки. Наприклад: [3; 23], де перша цифра "3" означає номер літературного джерела із списку використаної літератури, а друга — "23" — її сторінку.

Важливою частиною курсової роботи є таблиці та графічні матеріали. Таблиці, у яких систематизована статистична інформація та малюнки, що вміщують різноманітні графічні ілюстрації (діаграми, схеми, графіки), мають позначатися в межах роботи арабськими цифрами, перша з яких відповідає номеру розділу, у якому знаходиться перше посилання на них; розмішуються вони після першого посилання на них у тексті (посилання мають бути на всі таблиці та малюнки). Таблиці та малюнки повинні мати назви, що відповідають їх змісту. Назва таблиці розміщується перед самою таблицею, а назва рисунка – внизу після виконання рисунка.

Розділи повинні відповідати плану роботи.

Схеми, таблиці, рисунки виконуються за розміром стандартної сторінки. Фотоілюстрації вклеюються або виносяться у додатки.

Список літератури оформляється з дотриманням бібліографічних вимог.

У тексті курсової роботи повинні бути зроблені виноски або посилання на використану літературу.

Структура курсової роботи

Вступ (3-4 стор), в якому обґрунтовується актуальність обраної теми (її теоретичне і практичне значення для сьогодення), дається короткий огляд наукової літератури з даного питання, аналізується стан розв'язання проблеми на сучасному етапі, ставляться завдання, які необхідно розв'язати в ході виконання роботи.

Під **актуальністю** курсового дослідження слід розуміти важливість аналізованих питань (проблем). Наприклад, актуальність полягає у необхідності глибокого і детального вивчення природних умов та ресурсів Українських Карпат, а також можливостей їх усестороннього раціонального використання в умовах розвитку, збереження та охорони природних комплексів.

Дослідження починають із визначення його об'єкта і предмета. **Об'єкт дослідження** - це відносно самостійна система, яка підлягає теоретичному і практичному аналізу. Наприклад, об'єктом дослідження є населення України.

Предмет дослідження - це частина, елемент об'єкта, що досліджується з певною метою в конкретних умовах. Таким чином, предмет дослідження - це більш вузьке поняття, ніж об'єкт. Об'єкт вивчається (досліджується) на предмет. Наприклад, предметом дослідження є географічні відмінності статево-вікового складу населення України та демографічних процесів.

Мета - це уявлюваний наслідок дослідницької діяльності людини, результат, якого вона хоче досягти. Метою будь-якої наукової роботи є дослідження певної проблеми, що вирішується через ряд конкретних завдань. Наприклад, метою дослідження є оцінка природних умов Українських Карпат, забезпеченість природними ресурсами регіону та значення раціонального природокористування.

Обов'язковою вимогою до кожної курсової роботи є логічна відповідність теми дослідження його об'єкту, предмету, меті, завданням.

У вступі розкривається **методологічна основа** дослідження, тобто принципи, якими керувався автор, найголовніші першоджерела, що стали теоретичним фундаментом роботи.

Методи дослідження є важливим засобом досягнення його мети і вибираються з урахуванням специфіки поставлених завдань. Найчастіше використовуються (метод вивчення теоретичних джерел, спостереження, бесіда, анкетування, інтерв'ювання, опитування, вивчення результатів навчальної діяльності школярів, аналіз документації, ситуативне моделювання, метод діагностуючих контрольних робіт, констатуючого та формуючого експериментів), картографічний метод, метод моделювання, порівняльно-географічний, метод класифікації та типізації, системного аналізу і синтезу

Курсова робота може відзначатися науковою **новизною**. Не все, що виникає у процесі дослідження, слід вважати справді новим, а лише те, що більш прогресивне, результативне у порівнянні з попереднім, вже відомим.

Теоретичне значення робота матиме, якщо студент подасть власні висновки і узагальнення на основі критичного аналізу наукової літератури, обґрунтує нові поняття, терміни, встановить не відомі досі закономірності навчального процесу і т.п.

Практичне значення наукового дослідження полягає у доцільності використання його результатів на практиці, наприклад, при розробці і плануванні уроків.

Основна частина повинна складатись не менш, ніж з двох розділів.

Перший розділ – теоретична частина роботи, в якій автор викладає результати аналізу літератури з даної проблеми, суть явищ чи процесів, що досліджуються.

Другий розділ – практична частина роботи, в якій описується хід розв'язання завдань дослідження; стан і особливості досліджуваного об'єкту на сучасному етапі; результати, отримані в ході експериментальної чи дослідницької роботи. Підсумком розділу переважно є власні розробки чи рекомендації з вивчення даної проблеми. Другий розділ повинен становити не менше половини обсягу всієї роботи.

В основній частині роботи з вичерпною повнотою розкриваються результати наукового вивчення та власного дослідження проблеми.

Висновки – заключна частина курсового дослідження, в якій підводяться підсумки проведеної роботи, розкривається її значення, перспективи подальшого вивчення проблеми.

Список використаної літератури містить перелік всіх праць, які було опрацьовано при написанні наукового дослідження. Для успішного виконання курсової роботи необхідно проаналізувати не менше десятка наукових праць.

Додатки до курсової роботи становлять необхідні для розкриття теми таблиці, схеми, малюнки, ілюстрації тощо.

Етапи написання курсової роботи

Процес написання роботи складається з кількох послідовних етапів:

1. Підготовча робота.
2. Дослідницька робота.
3. Написання тексту курсової роботи.
4. Технічне оформлення дослідження.
5. Захист курсової роботи.

Етапи самостійної роботи над курсовим дослідженням	Види самостійної роботи	Способи і прийоми виконання роботи
1. Підготовча робота	1. Вибір теми курсової роботи, визначення її мети і завдань 2. Вияснення сучасного стану досліджуваної проблеми.	1. Ознайомлення з найновішими результатами досліджень проблеми шляхом вивчення літератури та інших матеріалів. 2. Консультації з викладачем кафедри.
2. Дослідницька робота.	1. Розробка робочого плану. 2. Відбір матеріалу. 3. Здійснення планових досліджень, їх аналіз. 4. Оформлення попередніх підсумків роботи.	1. Систематизоване вивчення літератури з теми і інших матеріалів. 2. Вивчення стану дослідження питання на сучасному етапі, його узагальнення. 3. Складання переліку необхідних дослідницьких робіт. 4. Використання різних форм теоретичних, експериментальних, практичних досліджень, які допомагають зробити власні висновки. 5. Аналіз та узагальнення досліджень, орієнтовні висновки.
3. Написання тексту	1. Робота над	1. Класифікація і узагальнення матеріалу.

курсової роботи	чорновим екземпляром роботи.	2. Визначення композиції курсової роботи, послідовності викладу матеріалу, змісту додатків. 3. Літературний виклад одержаних результатів аналізу першоджерел, експериментальної роботи, власних думок.
4. Технічне оформлення	1. Оформлення чистового екземпляру курсової роботи.	1. Редагування тексту, його написання чи друкування. 2. Оформлення ілюстрацій і додатків.
5. Підготовка до захисту і захист	1. Складання тексту короткого виступу. 2. Ознайомлення з рецензією наукового керівника.	1. В основу доповіді (до 5 хвилин) покласти вступ, основні тези практичної частини, висновки і пропозиції щодо проведеної науково-дослідницької діяльності.

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра географії та природознавства

КУРСОВА РОБОТА (ПРОЕКТ)

з _____
(назва навчальної дисципліни)

на тему _____
_____

Студента (ки) ___ курсу, групи _____
напряму підготовки (спеціальності)

_____
_____
(прізвище та ініціали студента (ки))

Керівник _____

_____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала: _____

Університетська шкала: _____

Оцінка ECTS: _____

Члени комісії: _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)